

Riktlinjer för civil beredskap

I kommunens geografiska områdesansvar ingår ett ansvar för människors liv och hälsa, tryggnad av livsnödvändig försörjning samt att verka för att samhällsviktiga funktioner upprätthålls. Inom detta ansvar ska kommunen planera och verka för att minska risken för att samhällsstörningar och extraordinära händelser inträffar, att reducera konsekvenserna om sådana ändå inträffar samt att hantera de konsekvenser som då kan uppstå på ett effektivt sätt. Arbetet kring detta i Marks kommun grundar sig i de nationella målen för Sveriges säkerhet och dimensioneras efter nationella anvisningar.

Syfte

Riktlinjernas övergripande syfte är att säkerställa att Marks kommuns arbete med civil beredskap sker med en tydlig inriktning, på ett välstrukturerat och informerat sätt samt att beskriva och förtydliga olika aktörers roller och ansvar.

Omfattning

Riktlinjerna anger tillämpningen av den inriktning och de mål för kommunens arbete med civil beredskap som finns angivna i trygghets- och säkerhetspolicyn. Riktlinjerna behandlar även hur kommunen avser att uppfylla de lagkrav som ställs samt de kommunala åtaganden som föreskrivs i överenskommelser om kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Inriktningar och målsättningar

Marks kommun arbetar för att kommunen ska vara och uppfattas som en trygg, säker och väl förberedd kommun för såväl kommuninvånare och näringsliv som besökare. Målet är att ha en god förmåga att bedriva samhällsviktig verksamhet såväl vid allvarliga samhällsstörningar av olika slag som vid höjd beredskap och krig. Ambitionen är att Mark ska vara en motståndskraftig kommun med god förmåga att motstå, anpassa sig till och lära av samhällsstörningar samt att snabbt kunna återhämta sig från de konsekvenser de kan få.

Utifrån målen i trygghets- och säkerhetspolicyn om Marks kommun som motståndskraftig och säker kommun med god beredskap kan arbetet sammanfattas i följande punkter där kommunen ska:

- Utifrån hot-, risk- och sårbarhetsanalyser kontinuerligt vidta åtgärder för att minska konsekvenser, risker och sårbarheter.
- Planera för hur konsekvenser av samhällsstörningar bör hanteras samt därigenom verka för ett hållbart och motståndskraftigt samhälle med god återhämtningsförmåga.
- Ta fram och implementera kontinuitetsplaner för att skapa förmåga att bedriva den samhällsviktiga verksamheten även när

Dokumenttyp Riktlinje	Fastställt av Kommunstyrelsen	Beslutsdatum Den 15 december 2021, § 259	Giltig till Tills vidare
Dokumentansvarig Enhetschef för säkerhet- och beredskapsenheten	Gäller för Nämnder och styrelser	Granskad/ reviderad Den 20 november 2024, § 179	Diarienumr. KS 2024–607

kritiska beroenden såsom elförsörjning och telekommunikation inte fungerar.

- Minst vartannat år genomföra översyn av styrning och dokumentation kring arbetet med civil beredskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.
- Säkerställa redundans i ledningsförmågan vid samhällsstörningar och höjd beredskap genom att alternativa lokaler för ledning och alternativa kommunikationsmöjligheter är beslutade och övade.
- I samverkan med länsstyrelsen och närliggande kommuner utveckla planeringen för höjd beredskap.
- Integrera beredskapsperspektivet i verksamhetsplaneringen för kommunens förvaltningar och bolag samt årligen följa upp och utvärdera det arbetet.
- Fördjupa befintliga och påbörja nya samarbeten med relevanta externa aktörer inom näringsliv, frivilligorganisationer, föreningsliv, kringliggande kommuner och andra myndigheter.
- Arbeta för att möjliggöra kommuninvånarnas egen förmåga att hantera samhällsstörningar, där barns behov särskilt beaktas.
- Vidareutveckla kommunens förmåga att stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) vid extraordinära händelser och höjd beredskap.
- Möjliggöra för aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför extraordinära händelser.
- Ytterligare utveckla förmågan att ta fram en samlad lägesbild i samband med en extraordinär händelse.
- Utifrån en beslutad övnings- och utbildningsplan öva och utbilda beslutsfattare, tjänstemän och övrig relevant personal i frågor relaterade till civil beredskap.
- Ha en aktuell krigsorganisation som är bemannad och övad.
- Genom TiB-organisation, tjänsteperson i beredskap, vara tillgänglig dygnet runt med förmåga och mandat att hantera händelser som uppstår, samt utifrån denna information starta kommunens krisledningsorganisation närhelst behov uppkommer.

Planering för en god beredskap

Med god beredskap menas att vi har förmåga att förebygga och hantera samhällsstörningar, krigsfara och krig. För att göra detta måste ett

aktivt beredskapsarbete ske i kommunen såväl före och under som efter dessa händelser. Då alla risker och händelser inte är möjliga att förhindra är det viktigt att både verksamheter och enskilda inom Marks kommuns geografiska område har en god förmåga att hantera och återhämta sig från det som trots allt inträffar. För att uppnå en kontinuitet i våra välfärdsleveranser ska kommunen ha de planer som behövs för att kunna bedriva samhällsviktig verksamhet under samhällsstörningar, höjd beredskap och krig. Planerna ska innehålla relevanta och uppdaterade uppgifter om den verksamhet som är avsedd att bedrivas under respektive förhållande och hur den ska kunna fungera under dessa.

Risk- och sårbarhetsanalys

En viktig del i kommunens arbete för att både uppfattas som och vara en trygg och säker plats är att analysera och så långt det är möjligt förebygga risker och sårbarheter. Detta görs till del genom kommunens övergripande risk- och sårbarhetsanalys. Analysen i Marks kommun utförs i enlighet med gällande föreskrifter och överenskommelser. Arbetet med den övergripande risk- och sårbarhetsanalysen omfattar:

- Identifiering av verksamheter som ansvarar för samhällsviktig verksamhet och vad som kan hota eller störa dessa verksamheter, vilka kritiska beroenden de har och hur deras sårbarheter kan minskas.
- Förmågan till uthållighet i kommunens olika förvaltningar och bolag, hur de klarar av att hålla sin verksamhet över lägsta acceptabla nivå vid samhällsstörningar samt hur identifierade åtgärder kan förbättra uthålligheten.

Samtliga kommunala verksamheter genomför egna risk- och sårbarhetsanalyser som sammanställs inför varje ny mandatperiod. Respektive verksamhets styrelse eller nämnd ansvarar både för arbetet med att minska risker och sårbarheter i egen verksamhet samt öka uthållighet och förmåga att möta extraordinära händelser och samhällsstörningar.

Målet med den övergripande risk- och sårbarhetsanalysen är dels att få en samlad bild över kommunens risker, sårbarheter, förmågor och uthållighet, dels att få arbetet med civil beredskap att bli en naturlig del i verksamheternas vardagliga drift. Risk- och sårbarhetsanalysen kan exempelvis vara ett underlag för beslut rörande investeringar, beredskapsplanering, verksamhetsutveckling och andra åtgärder som bedöms kunna minska risker och sårbarheter i kommunen. Analysen ska också kontinuerligt uppdateras utefter ny information som inkommer och eventuella ändringar i gällande lagar och regler. Utifrån de risker och sårbarheter som framkommer i analysen och hur de ska minskas tas en handlingsplan för olika åtgärder fram och integreras i verksamhetsplanerings- och budgetprocessen.

Civil försvarsplanering

Utvecklingen av krigsorganisationen tar sin utgångspunkt i de slutsatser som framkommit i risk- och sårbarhetsanalysen. Det handlar om att

göra de förändringar i dagens organisation som krävs för att klara krigets krav. Arbetet med krigsorganisationen och dess bemanning redovisas i en beredskapsplan. Förvaltningar och bolag analyserar och redovisar kontinuerligt krigsduglighet, där resultaten sammanställs och rapporteras till länsstyrelsen.

Planering för höjd beredskap och krig består av följande två delar:

- En kommungemensam planering som beskriver kommunstyrelsens och kommundirektörens inriktningar för övergången till och verksamheten vid höjd beredskap och krig samt uppgifter till kommunens olika verksamheter. Den beskriver också översiktligt kommunens krigsorganisation och gemensamma förhållningssätt.
- En förvaltnings- och bolagsvis del i form av styrdokument och arbetsrutiner som i detalj beskriver verksamheternas arbete vid höjd beredskap och krig, såsom krigsorganisationen, vilka som ska tjänstgöra med krigsplacering och larmlistor.

Krisledningsorganisation

Marks kommun ska ha ett beslutat och uppdaterat styrdokument som anger hur kommunens ledning ska bedrivas vid samhällsstörningar. Vid dessa tillfällen kan vid behov även kommunens krisledningsnämnd träda in och överta hela eller delar av ordinarie nämnders ansvarsområden för att hantera samhällsstörningen eller mildra dess konsekvenser. Så långt det är möjligt är den nämnd och chef som är ansvarig för en verksamhet i vardaglig drift också ansvarig för verksamheten vid fredstida samhällsstörningar. Krisledningsorganisationen i Marks kommun har därför sin grund i kommunens ordinarie ledningsorganisation.

Målet för kommunens arbete med krisledningsorganisation är att ha en väl övad och utbildad organisation med klar ansvarsfördelning och tydliga roller. En organisation som snabbt kan startas upp, leda, samordna och initiera insatser för att begränsa konsekvenserna av fredstida samhällsstörningar samt kan ha den uthållighet som behövs om en händelse pågår över tid. Tillsammans med krisledningsplanen finns en kriskommunikationsplan med huvudinriktning att information till allmänheten samordnas när krisledningsorganisationen är aktiverad. Det finns även en krisstödsplan med förmåga att stödja allmänheten vid allvarliga händelser och kriser. Krisledningsplanen kompletteras dessutom med framtagna planer för specifika samhällsstörningar, exempelvis plan för hantering av kärnteknisk olycka, nödvattenplan och plan för prioritering av el vid elbrist (Styrel).

Geografiskt områdesansvar och befolkningsskydd

Marks kommun har inom den civila beredskapen ett geografiskt områdesansvar. Inom kommunens administrativa gränser ska vi verka för samordning och samverkan såväl i den interna organisationen som med andra aktörer i frågor om planering och förberedelser för extraordinära händelser och höjd beredskap. Samtidigt innebär detta att kommunen också under och efter pågående extraordinär händelse

ska arbeta för att samordning av olika aktörer sker och att korrekt information till allmänheten kommer fram och samordnas.

För att bedriva ett framgångsrikt samordnings- och samverkansarbete behöver detta från kommunens håll ske på ett kontinuerligt och organiserat sätt och på olika skalor. Valfungerande nätverk skapar större förståelse för olika berörda aktörers förutsättningar, förmågor och möjligheter att bidra med insatser.

Marks kommun ska därför:

- Tillsammans med andra kommuner och i kommunalförbund skapa samarbeten för förståelse och insikt i varandras förutsättningar, förmågor och möjligheter att bidra till den civila beredskapen.
- Fortsätta att bidra till, utveckla och fördjupa de samarbeten där kommunen redan idag ingår som en del i beredskapsarbetet.
- I beredskapsfrågor bygga nya kontaktnät och skapa samverkan med relevanta aktörer utanför kommunorganisationen såsom myndigheter, frivilligorganisationer, föreningar och näringslivsaktörer.
- I samarbete med Västra militärregionen utveckla samverkansformer och former för lokalt stöd till Försvarsmakten.
- Ha rutiner för samverkan inom sitt geografiska område (ISF).
- Ha en väl övad och robust organisation för kriskommunikation som planerar för kommunikation internt, externt och med allmänheten när ordinarie kommunikationskanaler och kommunikationsvägar inte fungerar.
- I samverkan med Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund, SÄRF, och övriga medlemskommuner utveckla verksamheten befolkningsskydd och räddningstjänst under höjd beredskap.
- Utveckla möjligheten att erbjuda kommunens personal och brukare skyddade utrymmen vid höjd beredskap och krig.
- Utveckla förmåga till värdlandsstöd för att på ett effektivt sätt kunna ta emot internationellt stöd om det behövs för att hantera en samhällsstörning eller krig.
- Planera för att under en pågående samhällsstörning kunna upprätta trygghetspunkter på identifierade platser i kommunen för att hjälpa befolkningen att möta sina grundläggande behov.
- Verka för att förtäta antalet utomhusvarningssystem i kommunen så att fler kommuninvånare kan nås av Viktigt Meddelande till Allmänheten.

Ansvar och roller

Ansvars- och rollfördelningen inom civil beredskap och säkerhetsskydd är uppbyggd enligt följande:

Kommunfullmäktige antar trygghets- och säkerhetspolicy med strategisk inriktning och mål för beredskapsarbetet och beslutar om reglementen, ägardirektiv och förbundsordningar där samordningen av den civila beredskapen regleras.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommuninvånarnas säkerhet och trygghet. Kommunstyrelsen ansvarar för det kommunövergripande lednings- och samordningsarbetet såväl före, under som efter en extraordinär händelse eller samhällsstörning och arbetet med civilt försvar.

Krisledningsnämnden hanterar extraordinära händelser i fredstid när nämnden är aktiverad.

Övriga nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för efterlevnad och driver det egna arbetet med beredskap samt antar vid behov egna styrdokument inom området.

Kommundirektören ansvarar för att det finns en organisation med befogenheter och resurser för arbetet med säkerhet och beredskap. Kommundirektören fastställer specifika regler och rutiner inom riktlinjens ramar.

Säkerhet- och beredskapschefen leder, styr, samordnar och utvecklar, på uppdrag av kommundirektören, processen för kommunens övergripande säkerhet- och beredskapsarbete. Säkerhet- och beredskapschefen är även kommunens representant när det gäller civila beredskapsfrågor gentemot andra myndigheter och intressenter.

Utbildning och övning

Marks kommun ska ha en god, uthållig och väl övad förmåga vid samhällsstörningar, krigsfara och krig. Vi har aktuella och uppdaterade styrdokument för utbildning och övning som tar sin utgångspunkt i risk- och sårbarhetsanalysen, och vi arbetar aktivt inom de samhällsviktiga verksamheterna med att identifiera utbildningsbehov och genomföra utbildning och övning. Samtliga övningar som utförs i Marks kommun utvärderas både gällande upptäckta styrkor och svagheter samt förmågan att samverka med andra relevanta aktörer.

De övnings- och utbildningsinsatser som prioriteras syftar till att förbättra förmågan vid samhällsstörningar och höjd beredskap samt att öka kunskap och förståelse för de risker och sårbarheter som identifieras under arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen.

Rapportering

För rapportering under extraordinära händelser och höjd beredskap ska kommunen ha tillgång till och förmåga att rapportera, ta emot information och kommunicera via Signe, RAKEL och WIS. Denna förmåga ska stärkas och underhållas genom kontinuerligt deltagande i

kvartalsvisa övningar genom Länsstyrelsen i Västra Götaland. För att ytterligare stärka kommunens rapporteringsförmåga ska kommunen i samarbete med länsstyrelsen och närliggande kommuner fortsatt utveckla Signe-, Rakel- och WIS-kompetensen inom organisationen.

Kommunen ska vid extraordinära händelser och samhällsstörningar kunna ta emot och delge lägesrapporter och övrig information till länsstyrelsen och övriga berörda aktörer involverade i krishanteringsarbetet. Marks kommun ska även ha förmåga att kommunicera med andra myndigheter på ett säkert sätt och ha framtagna rutiner för detta.